

OD

STUDENT

PRO

STUDENTŮ

č. 18

STUDENTY

EDITORIAL

Co je náhoda? Nedávno, jel jsem zrovna vlakem domů, jsem něco odepsal jednomu známému, kterého jsem rok neviděl a nemluvil s ním, a když jsem potom vystoupil a šel na autobus, tam, v šeru zastávky jsem ho potkal, nepravděpodobně, ale přece v tom byla určitá „čitelnost“. Zaujalo mě to zčásti také proto, že (ne)nahodilost jeví se jako ústředním motivem knihy, kterou zrovna čteme na němčině (Homo faber). Hrdina románu zpočátku nahlíží na náhodu střízlivě, chladně, jako na přirozený důsledek pravděpodobnosti: jednou za čas se zkrátka z množství dějů vyloupne nějaká odpovídající si dvojice, nějaká souvislost – ne z vůle vyššího řádu, nýbrž jen tak, protože je to možné. A jako by to pak byl trest, trest za pošetilost, trest za okázalou rozumovost, když ho vzápětí stihne úžasná, nepravděpodobná a hrozivá souhra okolností.

Máme tedy v náhodách spatřovat pouze přirozené působení zákonů pravděpodobnosti, působení třeba překvapivé, ale nikterak si nezasluhující být vykládáno jako senzační – vždyť ho lze ostatně vypočítat (viz oktáva math syllabus)? Nebo je za náhodami něco víc? Vzpomínám si, jak Tomáš Halík říkal, že náhoda je jedním z oblíbených pseudonymů božích.

Přejeme Vám antistresové čtení

Za redakci S. Dvořák

68% HLASŮ, A TEĎ DO PRÁCE

Ve čtvrtek odpoledne jsem po vyučování zůstal sedět v hale školy, čekaje na večerní florbal. Po pár minutách začala přicházet řada studentů. Že by se něco dělo? Ovšem! Po zvolení nového prezidentského dua KrOlda se scházela Studentská rada. Já, který jsem se nikdy setkání nezúčastnil, jsem byl v očekávání, jak taková schůze nejdůležitějšího a největšího studentského orgánu vlastně vypadá.

Po úvodním slovu prezidentů nastal potlesk, potvrzující silný mandát a oblíbenost u studentů. Dnešní úkol -

rozdělení se do výborů, na výběr mají studenti čtyři (školní, jídelní, volnočasový, kolejní). Zdá se, že tím nejoblíbenějším je ten volnočasový, který organizuje odpolední akce, ať už Halloween nebo diskotéky. Co dalšího nová rada chystá? „V blízké době určitě chceme uskutečnit nový koncept Hide and Seek Day. Bude to nová výzva, ale budeme se snažit ze všech svých sil jej uskutečnit co nejlépe,“ odpovídají mi prezidenti. A i přesto, že nevím, cože si mám pod „konceptem“ Hide and Seek Day představit, už teď se těším.

Studenti sexty mi prozrazují, jak svou novou roli zvládají: „Zatím se nám vede dobře. Samozřejmě, je to úplně jiná zkušenost než cokoli, co jsme kdy oba dva zažili, ale to je dobře. Jsme s našimi povinnostmi spokojeni a těšíme se na organizování dalších událostí. Nemůžeme říct, že by nás cokoli zaskočilo, protože jsme už od začátku byli připraveni na všechno.“ Inu, silná slova, silných mužů.

Název KrOlda obsahuje jméno jedné poloviny dua, co na to ta druhá? „Musím říct, že jsem tím ohromně zarmoucen, ale název KryštofOlda nezní nejlépe, tudíž jsem s původním názvem plně spokojen.“ Spokojen a zároveň zarmoucen jsem odcházel i já ze setkání Rady. Až si znovu najdu odpoledne čas, věřím, že bude na programu schůze víc než jeden bod.

Je jasné, že Studentskou radu čeká těžká práce s mnoha překážkami. V čele s K. Kantorem a O. Zahradníkem, se však jejího osudu nebojím...

O. Galyaš

NOBELOVY CENY 2023

Když Alfred Nobel, m.j. švédský vynálezce dynamitu, ve své závěti z roku 1895 odkázal své jmění na vznik Nobelovy nadace, pravděpodobně nečekal, že i po více než sto letech budou ceny, které nadace uděluje, jedněmi z nejvýznamějších akademických ocenění na světě. Díky němu se však i v roce 2023 mohlo 11 šťastlivců, kteří pomohli svou prací k rozvoji moderního světa, radovat nejen ze zlaté medaile s portétem A. Nobela.

FYZIKA

Z letošní Nobelovy ceny za fyziku se mohou těšit tři fyzici, jmenovitě Pierre Agostini, Ferenc Krausz a Anne L'Huillier, a to za „experimentální metody generující attosekundové pulsy světla pro studium dynamiky elektronů v hmotě“. V pár miliardách attosekund by se oceněný objev dal shrnout jako vynález techniky „sledování“ elektronů „pohybujících“ se hmotou, a umožňující nám tak „nahlédnout“ do světa subatomárních částic. Děje se tak za již zmíněné genrace světelných pulsů trvajících attosekundu - jen pro představu, sekunda má stejně attosekund, jako má historie vesmíru sekund. Pokud se chcete o tématu dozvědět více stačí naskenovat QR kód dole.

CHEMIE

V oblasti chemie dostali cenu Moungi G. Bawendi, Louis E. Brus a Alexei I. Ekimov, a to za „objev a syntézu kvantových teček“. Kvantové tečky jsou obecně nanokrystaly, které mění barvu podle své velikosti - u velikostí takovýchto řádu začínají totiž hrát větší roli zákony kvantové fyziky. Zmenšují se vzdálenosti mezi vrstvami elektronů v atomech a při absorpci fotonu elektronem, elektron emituje foton v barvě (resp. s energií a tudíž i frekvencí) v závislosti na délce posunu mezi vrstvami.

MEDICÍNA A FYZIOLOGIE

Jak se zdá podle Nobelovy ceny za Medicínu a Fyziologii, Covid-19 nebyl pro všechny až takovou katastrofou. Katalin Karikó a Drew Weissman totiž získali cenu právě za „objevy týkající se modifikací bází, které umožnily vývoj účinných mRNA vakcín proti COVID-19“. Ty na světě pomohly zachránit desetitisíce až statisíce lidských životů a to pomocí injekce částí mRNA z viru SARS-CoV-2 a následné produkce protilátek lidskými buňkami. Tělo tak produkuje protilátky jakoby Covid mělo, avšak ve skutečnosti ho žádný virus neohrožuje, když se potom jedinec nakazí (v určitém čase od podání vakcíny), protilátky už má a může efektivně bojovat s virem.

MÍR

Byť ocenění nemohla sama přebrat, dostala Nobelovu cenu za Mír Narges Mohammadi a to za „boj proti utlačování žen v Íránu a za snahu o podporu lidských práv a svobod pro všechny“. Letošní laureátka, N. Mohammadi, je Íránskou aktivistkou a novinářkou, která bojovala a stále bojuje za, Íránskou vládou potlačovaná, lidská práva. Od zvolení Mahmoud Ahmadinejada byl totiž Írán uvržen do autoritářské a opresivní doby, N. Mohammadi hlasitě vystupovala proti tamnímu režimu a stála za navrácením lidských práv a svobod každému Íránci, bez ohledu na pohlaví, rasu, náboženství a politické přesvědčení. Za tyto postoje byla následně uvězněna, ona však nadále nepřestává mluvit o problémech, kterými si Íránská společnost prochází, ať už ve vězení, či mimo něj.

LITERATURA

Jon Fosse, norský dramatik a spisovatel, si letos do vitríny vloží i Nobelovu cenu za Literaturu - dostal ji za „své inovativní hry a prózu, které dávají hlas nevyslovitelnému“. Od roku 1983 se totiž svět může těšit jeho dramatické i prozaické tvorbě, mezi níž patří hry Někdo přijde, nebo Matka a Dítě i romány Melancholie, nebo Spánek. Díla Jona Fosseho se často zaměřují na existenciální a psychologická témata, a jeho minimalistický styl je charakteristický a získal mezinárodní uznání.

EKONOMIE

Americká univerzita Harvard se může tento rok chlubit právě jednou profesorkou, oceněnou Nobelovou cenou, touto profesorkou je Claudia Godlin - cenu získala za *rozvoj našeho porozumění trhu práce žen*. Stavá se tak první ženou, která získala Nobelovu cenu za Ekonomii sama (v minulosti se o ni ekonomky vždy s někým dělily). V současnosti je tato behaviorální ekonomka profesorkou ekonomie na Harvardově univerzitě a věnuje se především tématům historie a principů dopadu ženského pracovního trhu na ekonomiku.

L. Michalík

POEZIE

NÁLEZ ZTRÁTY

Jdu tichou ulicí, v dálce tramvaj zvoní,
ničím se tím, že vše udělal bych pro ni,
a léčím se, jak se hypochondr má léčit.
Moje srdce za chvíli praskne v moji péči.

Jdu tichou ulicí a konec v nedohlednu,
vymotám se ze sítě a hned zas do ní vběhnu,
a jdu si sám proti sobe, páč se mi po ní stýská,
chtělo by to aspoň kousek, kus vašeho štěstí.

Miluj bližního svého, ano ona je mi blízka,
a každej podle něho, a v mých očích se blýská,
a teď jen tiše sedím, a myslím na ty místa,
a radši nemysli, když nemůžeš nic získat.

J. Kopřiva

PODZIM

Podzim zaklepal na bolest.
Krok se ti krátí, ani 's to nepostřehl.
Dunění dýmu, plachá zvěst,
to jen, že obzor se potácí a zkřehl.

To jen, že zapadá, už bys ho nedoběhl
a očima ho nelze nést.
Ten zvuk je tu zas, co budí, ač nedolehl:
Podzim zaklepal na bolest.

S. Dvořák

TŘEBOŇSKÝ MÁJ

PRVÉHO DNE...

Třeboňska výprava, jaká to strast
Poutníci nevědí, že je to past
Potuchy nemají o svém osudu
Ježž připravil si pro ně metaforickou obludu

Přes hory přes doly hlavně rybníky
Úkon to pro ně však byl veliký
Přílišnou námahou zcela všichni trpěli
Tož časem se smysly otupěly

Šedý kočár znamená nové naděje
Statný oč z útroby zeje
Krácení pouti se vzápětí děje

Avšak usnadní to fyzicky překonat hráz?
Bude cesta utíkat poutníkům snáz?
To další báseň poví vám zas

DRUHÉHO DNE...

Druhý den nastal, jaká to krása
Snídaně ani večeře
bohužel nikdo nejásá

Dohromady tak se spánkem poměrně nevlídným
Naši cestovatelé byli zasaženi stavem bídným

Opět se tedy krajinou trmácí
Nyní by se snad snáze zabíjeli i draci
Míti tak pojem o času či cestě
Ocenili by všichni zcela jisté

Posledního hodů nastal čas
Z únavy nebyl k zaslechnutí ani hlas
Slova „musíme vyrazit!“. zněla jak příkaz

Po dvou dnech útrap v nás nezbyla žádná radost,
Překročit již zbývá jen jeden most Z poutníků
zbyla jen kůže a kost

DRTIVÝ DEN

Přišly jsme do vlaku,
Kája, Zuzka, Róza,
Nikde nebylo místo,
A začala ta hrůza.

Začala nám expedice,
Museli jsme šlapat,
Trvalo to měsíce,
Cestu jsme začali chápat.

Potkali jsme srnku.
Byla krásná,
Dívala se na nás chvilku.

Bolely nas nohy,
Dělaly se puchýře,
Těšili jsme se domu převelice

ACH TA CESTA

Před počátkem těžké expedice,
dali jsme si piknik z penny,
chutnal nám převelice,
oběd za všechny ceny.

Vydali jsme se do přírody,
na kšiltovce Mimoni,
tam nastal konec naší svobody,
za rohem již čekají démoni.

V šedém autě jedou za námi,
se statným psem jménem Vali,
z okamžiků máme fotografické záznamy.

Expedice je skoro u konce,
všude lítají komáři,
do Benešova těšíme se hluboce.

CESTA ZA ODMĚNOU

Z Penny oběd sobotní,
volba zajímavá.
Lukáš ten se nebojí,
volí zvláštní salát.

Vyrážíme na cestu,
mimoň je něm v patách.
Příroda zde krásná je,
však puchýře mám v botách.

I přes všechnu únavu,
odolavame hmyzu
a není nám do zpěvu.

Místo na stany hledáme
a jako naši odměnu
komáry povečeříme.

ZA RYBNÍKY A LESY

První den v Třeboni, cesta začíná,
Rybníky vítají nás, komáři zlobí.
V hustém lese se stanování před námi,
Příroda nás svým kouzlem mocně opojí.

Krásná rosa na květinách se třpytí.
Slunce vykukuje, rozjasňuje svět,
Vydáváme se na cestu nekonečnou,
Všude jen samý les a květ.

Ohňově plameny polévku ohřívají,
Přátelství a radost s kamarády sdílíme,
Zažíváme dobrodružství, která tušíme.

V noci obloha plná hvězd,
a pod spacákem boule,
ve snech se nám točí celá zeměkoule.

KRIZOVÝ KOUTEK: PROČ NEŽIJEME V PŘÍTOMNOSTI

Co by se stalo, kdybychom všichni najednou zastavili čas? Přemýšleli jste někdy o tom, jak by vypadal svět, kdybychom se dokázali plně soustředit na přítomný okamžik? Věnovat pozornost každému dnu, každému okamžiku, bez zbytečných myšlenek na minulost nebo obav o budoucnost? A co kdyby se stalo, že bychom v tomto okamžiku zapnuli časový stroj a mohli se vrátit do minulosti nebo posunout do budoucnosti? Myslíte, že bychom tam něco změnili, nebo bychom jen pozorovali, co přijde? Tato otázka nás fascinuje, ale co kdybychom vám řekli, že i když je život plný zvrátů, dobrodružství a nečekaných okamžiků, kolikrát si vůbec ani neuvědomujeme, že žijeme v přítomnosti? V tomto dnešním rychle se měnícím světě je snadné upadnout do pastí minulosti nebo se neklidně bát budoucnosti, ale na přítomnost se zapomíná. Máme tendenci unikat do minulosti, plánovat budoucnost a zapomínat na to, co právě teď prožíváme. Je to zvláštnost, ale proč je tomu tak? Dnešní Krizový koutek nás zavádí do světa, kde je jediným skutečným okamžikem ten právě nyní. Rozhlédneme se po pastech minulosti a budoucnosti a objevíme, co znamená být opravdu přítomný. Podíváme se na to jak minulost a budoucnost ovlivňují náš život a co

znamená žít v přítomném okamžiku. Jsme tu proto, abychom zjistili, proč je důležité se zastavit, uvědomit si a opravdu prožít to, co právě probíhá. Však přemýšleli jste někdy o tom, jak by vypadal svět, kdybychom se dokázali plně soustředit na přítomný okamžik? Tedy, jdeme na to?

Představte si, že naše mysl je jako filmová kamera, která neustále zaznamenává různé aspekty našeho života. Tento film bývá často označován jako náš "životní příběh." Ovšem, zdaleka ne vždy zůstáváme soustředění na filmování právě toho, co se děje "ted' a tady." Tedy, já bych přítomnost definoval jako stav vědomí, kdy jsme plně soustředění na aktuální okamžik, na ten zážitek, který právě prožíváme. To zahrnuje naše smysly, emoce a myšlenky spojené s tím daným okamžikem. Třeba, když jíme jídlo a opravdu si ho vychutnáváme, vnímáme vůni, chuť a texturu, když jsme plně přítomní v tom, co se děje kolem nás, pak jsme v přítomnosti. Někteří známí lidé a myslitelé, jako například buddhistický mnich Thich Nhat Hanh, mluví o přítomnosti jako o umění "žít v pravý čas." To samo o sobě dává smysl, ta myšlenka nám skoro připomíná jízdu na kole; abychom zůstali v rovnováze a nespadli, musíme se dívat na cestu před námi, ale zároveň nesmíme zapomenout dívat se pod nohy na aktuální moment, anebo i za námi na provoz. Avšak, realita je často taková, že přítomnost často splývá s naší minulostí a budoucností. Přítomnost je jako ta samá filmová kazeta, kterou jsem zmínil na začátku, která obsahuje kolekci našich vzpomínek a zkušeností, které nám tvoří identitní příběh. Budoucnost je ta část filmu, kterou teprve natáčíme, plná očekávání, snů a plánů. A minulost je, když se kazeta přetáčí dozadu, abychom si zobrazili jeden moment, na který si chceme vzpomenout. Není nic špatného na vzpomínání na minulost nebo plánování do budoucna. To je způsob, jakým se formuje náš život. Problém však spočívá v tom, když se příliš ponoříme do minulosti a budoucnosti, takže na přítomnost zcela zapomeneme. Máme hodně velkou tendenci znovu a znovu přehrávat staré scény, které už nemůžeme změnit, nebo natáčet příliš vzdálené budoucí události, které mohou být plné obav. A výsledkem je, že náš "životní film" nám uniká. Je jako bychom sledovali film a stále bychom se ohlíželi na minulé scény nebo se příliš zabývali tím, co se stane až na konci, přičemž přítomný okamžik zůstává nepozorován. Proto je důležité se zamyslet nad tím, jak se můžeme vrátit zpět k tomu, co je právě teď, a jak můžeme zlepšit svou schopnost být v přítomném okamžiku.

Já si představuji minulost jako archiv našich vzpomínek a zkušeností, který nám pomáhá vytvořit si náš příběh života. Ať už máte jakoukoli definici minulosti, je důležité si minulosti vážit, protože bez minulosti bychom neměli základní

rámec, na kterém stavíme svou identitu. Jsou tyto samé a oné vzpomínky, které nám dodávají naši jedinečnost, ukazují nám, co jsme se v průběhu života naučili, a formují náš názor na svět. Je to podobné tomu, jak kdybychom se dívali na staré fotografie z dovolené, na kterých jsme se smáli, brečeli, dozvěděli se nové věci, i poté co se odehrály. Je to za mě docela vzácné si otevřít stará fotoalba a pozorovat, jak jsme se vyvíjeli. Jak by mohl někdo ztratit zájem o tento bohatý zásobník životních příběhů? Ale tady se vytváří náš hlavní problém, že se ponoříme příliš hluboko do minulosti. Stáváme se vlastními filmovými archiváři, kteří nepřetržitě přehrávají staré záběry. Vysvětlím; místo toho, abychom se poučili z minulosti a použili ji jako ponaučení pro přítomnost, se hodně-krát stáváme vězni svých vlastních vzpomínek. Je to jako kdybychom přehrávali stejný starý film znovu a znovu, a doufali bychom, že se konec toho filmu změní. To nám ale přináší jen utrpení, neboť minulost už nejde změnit.

A proč se vůbec tak často ponořujeme do minulosti? Možná to děláme kvůli iluzi, že naše vzpomínky mohou nějakým způsobem změnit naši přítomnost. Možná toužíme po tom, abychom mohli zpětně ovlivnit události, které už jsou dávno za námi. Nebo možná sníme o tom, že kdybychom se mohli vrátit v čase, změnili bychom naše rozhodnutí, která nám připadají špatná, nebo bychom si připsali více šťastných okamžiků. Je to vlastně iluze, kterou si mnozí z nás tvoříme, protože naše minulost je nepřístupným a nezměnitelným prostorem, jak ten náš natočený film. Když už věnujeme příliš mnoho času a energie pokusu o změnu minulosti, přichází frustrace a nespokojenost. Místo toho se můžeme pokusit přijmout minulost s jejími chybami a úspěchy, vzít si z ní poučení pro budoucnost a soustředit se na to, co právě nyní můžeme ovlivnit. Proto je důležité si zapamatovat, že minulost je sice zdrojem zkušeností a moudrosti, ale není magickým prostředkem pro změnu přítomnosti. Ovlivnit můžeme jen to, co děláme nyní, ve skutečném okamžiku. Ale co když máme opačný problém, a díváme se do budoucna?

Schválně, jak vnímáte přítomnost a budoucnost? Já to vnímám jako dvě vrstvy, které se často míchají a prolínají. Je to jak dvě časové dimenze, které nejsou oddělené stěnou, ale spíše se dotýkají a vzájemně ovlivňují. V našem moderním světě, kde jsme neustále vystaveni informacím a různým podnětům, je snadné se ponořit do budoucnosti, a to až příliš. V dnešním světě, kde máme pokročilé technologie a komunikace, jsme bombardováni informacemi, plány, a očekáváními téměř nepřetržitě. S mobilními telefony a internetem máme stále dostupný virtuální svět, který neustále žije

budoucností; plány na setkání, pracovní úkoly, události, které chceme navštívit. To způsobuje, že se budoucnost stává součástí našeho každodenního života. A samozřejmě tento pokrok je pozitivní, ale co se stane, když se budoucnost stane dominantním faktorem? Může to vést k úzkosti, stresu a nepokoji. Myšlenky na to, co se stane, když nesplníme očekávání, nás mohou trápit. Toto neustálé plánování a sledování budoucích událostí nám může bránit být v přítomném okamžiku.

Je tedy důležité najít rovnováhu mezi přítomností a budoucností. Přemýšlet o budoucnosti a plánovat je důležité, ale nesmíme zapomenout na to, co právě nyní prožíváme. Jak toho dosáhnout?

Může to být pomocí různých technik a cvičení, jako je meditace, která nám pomáhá soustředit se na přítomný okamžik a omezit myšlenky na budoucnost. Můžeme se naučit přijmout budoucí nejistotu a nepředvídatelnost a uvědomit si, že nemůžeme ovládat vše. Také je důležité dělat věci, které nás naplňují a přinášejí radost právě nyní, abychom mohli být v přítomném okamžiku. Budme vděční za to, co máme, a neustále si připomínejme, že přítomnost je jediným skutečným okamžikem, který máme k dispozici.

Takže jak najít ten balanc mezi budoucností a přítomností a být mentálně v pořádku? Možná klíčem je uvědomit si, že budoucnost je vždy založená na přítomnosti. Naše rozhodnutí a akce právě teď formují naši budoucnost. Můžeme se soustředit na to, co můžeme ovlivnit a přijmout to, co ne. Tím získáme větší klid a schopnost žít plnohodnotný život v přítomném okamžiku.

Najít tento balanc mezi přítomností a budoucností může být cestou k většímu klidu, štěstí a celkovému duševnímu zdraví. Budme víc vědomi toho, co právě prožíváme, a nenechme se unést myšlenkami na budoucnost. To nám umožní více užívat si krásu přítomného okamžiku a dá nám možnost tvořit svůj život s vědomím a vděkem za to, co máme právě teď.

M. Bolcek

ŽÍT, NEJEN PŘEŽÍVAT

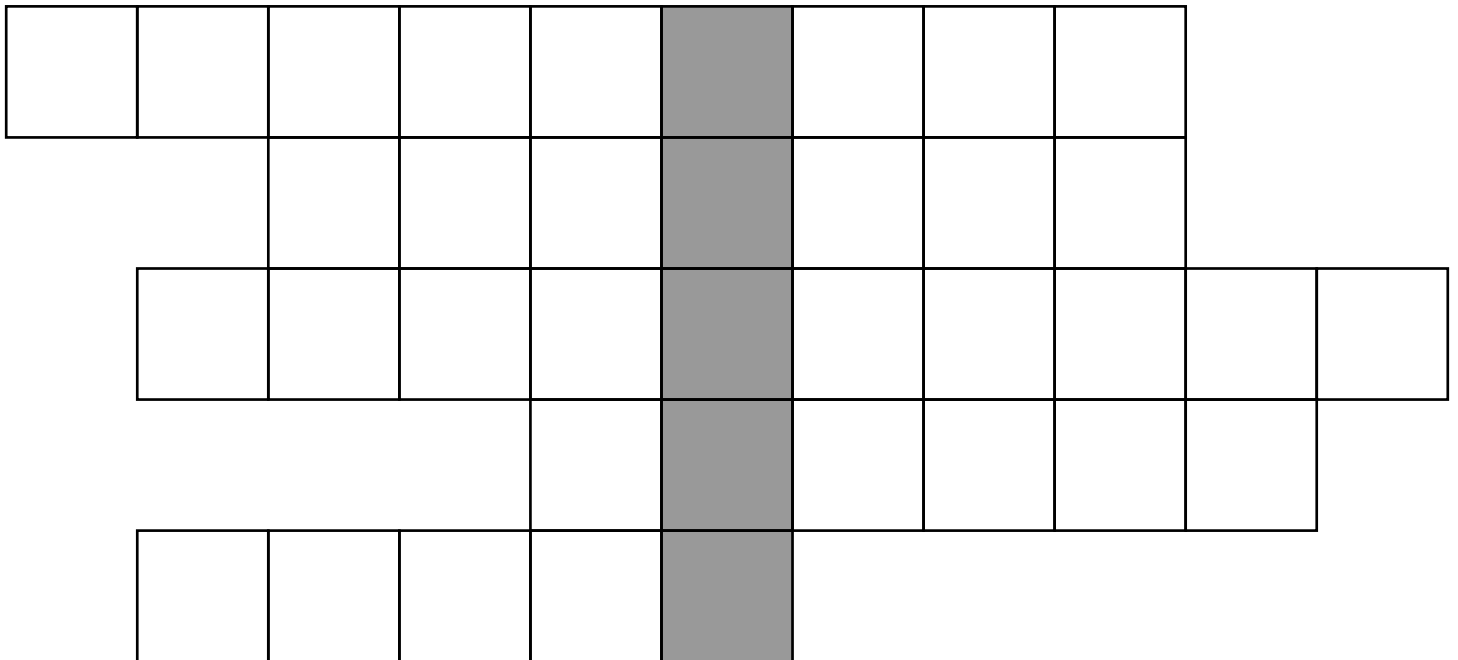
Píšeš, tvoříš, kudy chodíš, v textech svých se téměř brodíš? Tužkou, v kompu, pavím brkem, o všem, co ti leze krkem? Od povídky po suplíku? Tak už nepiš do šuplíku...

... a zapoj se do literární soutěže.

Odešli svůj text do 30. 11. 2023 na adresu literarnisoutez@amelie-zs.cz, nech ho zhodnotit zkušenými spisovateli a vyhraž zajímavé ceny! Účastí v soutěži se navíc připojíš ke kampani za změnu pohledu na onkologické onemocnění.

AMELIE-ZS.CZ/LITERARNISOUTEZ

„_____ jsou němí učitelé" Aulus Gellius, latisnký autor a gramatik

1. Nový automat je _____

2. $3 \times 6 + 28 - 7 \times 4 =$ _____

3. Město, ze kterého pochází p. Berrisford: _____

4. Autor knihy Lovec draků (křestní jméno): _____

5. Sport p. Markse (psáno česky): _____

O. Galyaš